

CHET TILI FANLARINI O'QITISHDA INTERAKTIV HAMDA INTEGRATSIYALASHGAN METODLARNING AMALIY AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI

Abduraxmonova Shaxnoza Orif qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston
Milliy Universitet Xorijiy filologiya fakulteti
Fransuz filologiyasi 4- kurs talabasi.

Ilmiy rahbar: **D.I. Djafarova**

O'zMU, Fransuz filologiyasi kafedrasini mudiri, dots.

Annotatsiya: Maqolada tadqiqotchi chet tili o'qitishda yangi pedagogik metodlar xususan interaktiv hamda integratsiyalashgan metodlarning ahamiyati, amaliyoti va samaradorligi haqida tadqiqot natijalari mulohaza qiladi. Namuna sifatidagi aksariyat metodlar shakli va mohiyati chuqur tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: metod, interaktivlik, talaba, chet tillari, o'quv dasturlar, o'quv yuklama.

Atrofdagi dunyoni bilish va muloqot qilish vositalaridan biri sifatida chet tili o'zining ijtimoiy, kognitiv va rivojlanish funksiyalari tufayli zamonaviy ta'lim tizimida alohida o'rin tutadi. Dunyoda ingliz va fransuz tili xalqaro aloqaning yetakchi vositasi sifatidagi mavqei tobora kuchayib borayotgani va bujarayonni to'xtatish yoki sekinlashtirishning jiddiy tendensiyalari mavjud emasligini inobatga olib, bu borada samarali usullarni qo'llash muammosi qo'yilmoqda. ingliz tilini o'rgatish juda muhim. Zamonaviy ma'noda o'quv jarayoni o'quvchilarni ma'lum bilim, ko'nikma, qobiliyat va qadriyatlar bilan tanishtirish uchun o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar jarayoni sifatida qaraladi. Har bir o'qitish usuli organik ravishda o'qituvchining o'quv ishini (taqdimot, yangi materialni tushuntirish) va talabalarning faol o'quv va kognitiv faoliyatini tashkil qilishni o'z ichiga oladi. Ya'ni, o'qituvchi, bir tomondan, o'quv materialini o'zi tushuntirsa, ikkinchi tomondan, o'quvchilarning o'quv va bilish faolligini rag'batlantirishga intiladi (ularni fikrlashga, mustaqil xulosalar tuzishga undaydi va hokazo).

Chet tili darsi ijtimoiy hodisa sifatida qaraladi, bu erda sinf o'qituvchi va talabalar bir-biri bilan muayyan ijtimoiy munosabatlarga kirishadigan, o'quv jarayoni barcha ishtirokchilarning o'zaro ta'siri bo'lgan ma'lum bir ijtimoiy muhitdir. Shu bilan birga, o'rganishdagi muvaffaqiyat o'rganish uchun barcha imkoniyatlardan jamoaviy foydalanish natijasidir. Talabalar esa bu jarayonga katta hissa qo'shishlari kerak. Barcha tasniflarda bilimlarni og'zaki bayon qilish usullari mavjud. Bularga hikoya, tushuntirish, suhbat, brifing kiradi. Og'zaki usullar o'rganishning barcha bosqichlarida qo'llaniladi: yangi materialni o'zlashtirishga tayyorgarlik paytida, uni tushuntirish, o'zlashtirish, umumlashtirish va qo'llash jarayonida.

Hikoya - o'qituvchi tomonidan o'quv materialining majoziy, rang-barang, jonli monologik taqdimoti. Bu usul ko'pincha quyi sinflarda qo'llaniladi. Bolalarga ular uchun yorqin, yangi faktlar, voqealar, bolalar bevosita kuzata olmaydigan narsalar haqida ma'lumot berish kerak bo'lganda, o'qituvchi hikoyaga murojaat qiladi. Hikoya kichik yoshdagi o'quvchilarning aqliy faoliyati, tasavvurlari, his-tuyg'ulariga ta'sir qilishning kuchli manbai, dunyoqarashini kengaytiradi.

Agar hikoyada passiv usulning belgilari ko'proq bo'lsa, tushuntirish bolalar uchun ochiq bo'lgan murakkab masalalarni izchil, mantiqiy, aniq taqdim etishning faol usuli hisoblanadi. Tushuntirish, albatta, bolalarning ishtiroki, o'z kuzatishlari, eksperimentlar va harakatlar naqshlarini namoyish qilish, illyustratsiya bilan birlashtirilgan.

Tushuntirish operatsiyalar, harakatlar, topshiriqlarni bajarish bo'yichako'rsatmalar bilan to'ldiriladi: she'ni qanday o'rganish, mashq bajarish, ish joyinitashkil qilish va hokazo. Hikoya, tushuntirish va ma'ruza monolog yoki ma'lumot beruvchi o'qitish usullaridan biridir. Suhbat - bu o'quv materialini taqdim etishning dialogik usuli (yunoncha Dialogos - ikki yoki undan ortiq shaxslar o'rtasidagi suhbat), bu o'z-o'zidan ushbu uslubning muhim o'ziga xos xususiyatlari haqida gapiradi. Suhbatning mohiyati shundan iboratki, o'qituvchi mohirona qo'yilgan savollar orqali o'quvchilarni fikrlashga, fikrlashni faollashtirishga, o'rganilayotgan fakt va hodisalarni ma'lum bir mantiqiy ketma-ketlikda tahlil qilishga, tegishli nazariy xulosa va umumlashmalarga mustaqil yondashishga undaydi.

Chet tili o'zlashtirishda —Davra suhbatini metodining ahamiyati katta. Ma'lumki, metodda o'qituvchi muammoni shakllantiradi va talabalarga vazifani taklif qiladi. Talaba jarayonda muammoning ahamiyatini baholay oladi. Talabalar taqdim etilgan masala bo'yicha gapira olishadi. O'z pozitsiyalarini muhokama qilish, umumiy qarorga keladilar. Barchaga ma'lum metodlardan biri Aqliy hujum metodida muammoni muhokama qilibgina qolmay hal qilishga qaratiladi. Biroq, ingliz tilini o'qitishning ushbu usuliga ko'ra, tinglovchilar ikki guruhga bo'lingan - haqiqatda g'oyalarni taklif qiladigan "g'oya generatorlari" va "hujum" oxirida har birining pozitsiyasini baholaydigan "mutaxassislar"ga aylanishadi.

Ma'lumki biz tayyorlaydigan chet tilini o'rganishda o'qituvchilari boshlang'ich yoki yuqori sinf bga ta'lim berishini inobatga olganda chet tillarini o'rgatishda o'yin usulining samarasi ijobiy natija beradi. O'yin usulining asosiy afzalliklari - darslarni majburlash mexanizmining yo'qligi va bolaning katta qiziqishi aynan o'yinda shakllanadi. O'qituvchi bolalar bilan o'rganilgan lug'at va grammatik tuzilmalar bo'yicha turli xil o'yinlar o'tkazadi, bunda bolalar ularni tezda yodlab oladilar va nutqda qo'llashni o'rganadilar. Bundan tashqari chet tilini o'qitishning audio-lingual usulining ham ahamiyati katta. Bu metodning mag'zi bolaning xorijiy nutqni quloq bilan tushunishidir. Bu holatda xarakterli xususiyat - bu yangi so'zlarni yodlashda ishlatiladigan analogiya usuli. Bunda biz asosiy til konstruksiyalarini va tez-tez ishlatiladigan lug'atni o'quvchiga yodlata olamiz. Bu usulda o'z navbatida, kundalik mavzularda jumlar va aloqalarni qurishni osonlashtiradi. Ushbu uslub, shuningdek, turli xil dialoglarni yodlab olish imkoniyati bilan ajralib turadi. Birinchidan, bu so'zlarning asosiy to'plamidan foydalangan holda asosiy grammatik va leksik tuzilmalarni ishlab chiqishdir. Keyin asta-sekin lug'at yangi leksik birliklar bilan to'ldiriladi. Agar sinfdagi o'yinlar haqida gapiradigan bo'lsak, unda ular o'ziga xos tanaffus bo'lib xizmat qiladi va diqqatni bir vazifadan ikkinchisiga o'tkazishga yordam beradi. Binobarin, diqqatni jamlash va, albatta, kayfiyat oshadi. O'yinlar darsning istalgan bosqichida, xoh u fonetik qoidalarni, grammatik yoki leksik mavzularni ishlab chiqish, o'qish qoidalarni ishlab chiqish, shuningdek, tinglash amaliyoti uchun ishlatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Iriskulov A.T va boshqalar Kids' English pupil's book 2sinf –Toshkent —O'zbekiston;2014
2. Muminova, F. M. Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish / F. M. Muminova. — 2020.

3. Mavlonova R. va boshqalar. Pedagogika T.: O'qituvchi. 2010 y.
4. Passov Ye.I. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М.: Просвещение, 1991
5. Pedagogika. /prof. M.X.To`xtaxodjayeveaning umumiy tahriri ostida. -T.: “O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyatil nashriyoti, 2010.
6. Xoshimov O'.Yoqubov I. Ingliz tili o'qitish metodikasi. T., - 2000.
7. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory and Its Reflection In French Phraseology." *Journal of Positive School Psychology* (2022): 2883-2889.
8. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2(1), 348-354.
9. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2(1), 348-354.
10. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "The emergence of the concept of “historical memory” in linguistics and the history of its socio-cultural formation." *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 12.3 (2022): 169-173.
11. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
12. Rahmonova, Gulnoza, and Dildora Djafarova. "Explanation of the term" neologism." in linguistics. In Конференции. 2021.
13. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Fransuz va o ‘zbek frazeologiyasida “tarixiy xotira” ni ifodalashda til o ‘yinlarini o ‘zaro ta’siri (ahamiyati)." *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* 1.1 (2021): 255-259.
14. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." *Академические исследования в современной науке* 2.17 (2023): 165-169.
15. Яхшибоева, Нодира. "ТУРИСТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС КАК ОДИН ИЗ ОСОБЫХ ВИДОВ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ДИСКУРСА." *International Bulletin of Applied Science and Technology* 3.6 (2023): 879-884.